

II

(Komunikatai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRIIMTI
KOMUNIKATAI

EUROPOS KOMISIJA

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

**ES gairės dėl laipsniško turizmo paslaugų atnaujinimo ir dėl sveikatos apsaugos protokolų
apgyvendinimo ir maitinimo įstaigose. COVID-19**

(2020/C 169/01)

I. Įvadas

1. 2020 m. balandžio 15 d. Komisija, bendradarbiaudama su Europos Vadovų Tarybos Pirmininku, pateikė bendras Europos veiksmų gaires⁽¹⁾, kuriomis siekiama palaipsniui atšaukti viruso valdymo priemones, kurių imtasi dėl COVID-19 protrūkio. Jose nustatyti kriterijai ir rekomendacijos valstybėms narėms dėl priemonių atšaukimo ir laisvo judėjimo atkūrimo sąlygų. Veiksmai turėtų būti laipsniški, o pagrindiniai elementai turėtų būti fizinio atstumo užtikrinimas ir infekcijos prevencijos bei kontrolės priemonės.
2. Kadangi visuomenės sveikatos padėtis pradeda gerėti, valstybės narės svarsto galimybę atšaukti vadinamąsias bendruomenės ribojamąsias priemones. Tai padės pasirengti saugiam prevencinių ir apsaugos priemonių, visų pirma bendrų kelionių apribojimų, sušvelninimui.
3. Tikimasi, kad galiausiai atšaukus su kelionėmis susijusios veiklos apribojimus piliečiai vėl palaipsniui ims keliauti šalių viduje ir visoje ES.
4. Pernelyg greitai atšaukus priemones gali vėl staiga išplisti infekcija. Kol bus sukurta vakcina, kelionių ir turizmo poreikius ir naudą reikia vertinti atsizvelgiant į riziką, kad gali vėl imti daugėti atvejų ir dėl to gali prireikti vėl taikyti izoliavimo priemones.
5. Jas sušvelninus, siekiant saugiai atnaujinti turizmo veiklą, visų pirma reikės užtikrinti, kad ir toliau būtų išlaikomas fizinis atstumas, nes ši veikla iš esmės pritraukia žmones iš skirtingų geografinių vietovių.
6. Piliečių, įskaitant turizmo darbuotojus ir turistus, sveikatos apsauga tebėra pagrindinis prioritetas.
7. Šiose gairėse piliečiams, valdžios institucijoms, įmonėms ir turizmo sektoriaus suinteresuotiesiems subjektams nustatoma bendra objektyvi ir nediskriminacinė laipsniško turizmo paslaugų atkūrimo sistema.
8. Gairėse pateikiami saugaus laipsniško turizmo veiklos atkūrimo ir apgyvendinimo bei maitinimo įstaigų sveikatos protokolų rengimo kriterijai ir principai.

(1) Europos Komisija. Bendros Europos COVID-19 plitimo valdymo priemonių atšaukimo veiksmų gairės https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2020.126.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2020:126:TOC

9. Gairės grindžiamos Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro (ECDC) rekomendacijomis. Jos taip pat grindžiamos Bendromis Europos COVID-19 plitimo valdymo priemonių atšaukimo veiksnių gairėmis⁽²⁾ ir turėtų būti įgyvendinamos drauge.⁽³⁾ Gairės turėtų būti skaitomos kartu su Komisijos parengtomis gairėmis dėl nebūtinų kelionių apribojimų⁽⁴⁾, naudojimosi laisvo darbuotojų judėjimo teise⁽⁵⁾, sienų valdymo priemonių⁽⁶⁾, keleivių ir kitų laivuose esančių asmenų⁽⁷⁾, laipsniško transporto paslaugų atkūrimo⁽⁸⁾ ir komunikatu „Laipsniško ir koordinuoto judėjimo laisvės atkūrimo ir vidaus sienų kontrolės atšaukimo metodas“⁽⁹⁾. Galiausiai Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra (OSHA) paskelbė bendrąsias darbuotojų sveikatos saugos priemones, susijusias su grįžimu į darbo vietas⁽¹⁰⁾.

II. Saugaus laipsniško turizmo veiklos atkūrimo principai

10. Spręsdamos, kaip būtų galima sušvelninti griežtas bendruomenės ribojamąsias priemones⁽¹¹⁾, kad būtų galima atnaujinti turizmo veiklą, valstybės narės turėtų atidžiai apsvarstyti toliau nurodytus kriterijus.

10.i COVID-19 atvejų sumažėję ir yra nedaug

Pagrindinė būtina sąlyga siekiant sušvelninti COVID-19 bendruomenės ribojamąsias priemones ir atnaujinti turizmo veiklą yra epidemiologiniai įrodymai, kad ligos plitimas gerokai sumažėjo ir tam tikrą laiką stabilizavosi ir, tikėtina, padidėjus turistų skaičiui išliks stabilus.

10.ii Sveikatos priežiūros sistemos pajėgumai yra pakankami

Turi būti užtikrinami pakankami vietos gyventojų ir turistų sveikatos priežiūros sistemos pajėgumai, kad staiga padaugėjęs infekcijos atvejų, pirminės sveikatos priežiūros, ligoninių ir intensyviosios sveikatos priežiūros tarnybos nepatirtų per didelės naštos. Tai būtų ypač svarbu regionų lygmeniu – turizmo regionams, kurie gali tikėtis didesnio lankytojų skaičiaus, pavyzdžiui, kurortams, netoli paplūdimių esančioms vietovėms, įžymiems objektams ir t. t., kurie nebūtinai yra arti sveikatos priežiūros infrastruktūros. Atokiose turistinėse vietovėse gali būti teikiamos ribotos sveikatos priežiūros paslaugos ir, jei galima tikėtis didelio papildomo turistų skaičiaus, gali prireikti įdiegti papildomus reagavimo mechanizmus, pavyzdžiui, medicininės evakuacijos skrydžius ir t. t. Turėtų būti taikomos tarpvalstybinės COVID-19 užsikrėtusių asmenų sveikatos priežiūros gairės⁽¹²⁾. Be to, valstybės narės, kurių piliečiai ar gyventojai užsikrečia būdami kitose valstybėse narėse, turėtų sudaryti palankias sąlygas tokių asmenų repatriacijai.

10.iii Vykdoma griežta priežiūra ir stebėseną

Prieš sušvelnindamos priemones, be kita ko, prieš atnaujindamos turizmą, valstybės narės turi įdiegti sveikatos priežiūros paslaugų pajėgumo rodiklių pokyčių stebėjimo ir reagavimo į juos sistemas.

Siekiant užtikrinti, kad per keliautojus virusas nepatektų į turistinius regionus ir kad turistai neužsikrėstų nuo vietos gyventojų, reikia padidinti priežiūros ir stebėsenos pajėgumus vietos lygmeniu, prireikus laikantis ES duomenų apsaugos teisės aktų.

(2) Atsakomybės ribojimo pareiškimas. Šiose gairėse pateikiami visuomenės sveikatos apsaugos užtikrinimo elementai, susiję su COVID-19 prevencija ir kontrole turizmo sektoriuje. Be kita ko, tai elementai, kuriuos turėtų apsvarstyti klientai, prieš apsistodami tam tikroje apgyvendinimo vietoje, apsistojimo metu ir po to, taip pat restoranų, kavinių ir barų lankytojai bei visų šių įstaigų darbuotojai, kiek tai susiję su turizmu. Gairės neapima pramogų parkų, muziejų, kruizų ar pan. Šios gairės atspindi požiūrį, kurio rekomenduojama laikytis turizmo sektoriuje, kartu pripažįstant turizmo įstaigų ypatumus visoje ES ir (arba) EEE.

(3) OL C 126, 2020 4 17, p. 1.

(4) COM(2020) 115 final, COM(2020) 148 final ir C(2020) 2050 final (OL C 102I, 2020 3 30, p. 12).

(5) Komisijos komunikatas „Darbuotojų naudojimosi laisvo judėjimo teise COVID-19 protrūkio metu gairės“, 2020/C 102 I/03;

(6) C(2020) 1753 final (OL C 86I, 2020 3 16, p. 1).

(7) C(2020) 3100 final (OL C 119I, 2020 4 14, p. 1).

(8) C(2020) 3139

(9) C(2020) 3250

(10) COVID-19:BACK TO THE WORKPLACE - Adapting workplaces and protecting workers, <https://osha.europa.eu/en/publications/covid-19-back-workplace-adapting-workplaces-and-protecting-workers/view>

(11) Kaip Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras apibūdino 2020 m. balandžio 23 d. atlikęs greitą rizikos vertinimą: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-coronavirus-disease-2019-covid-19-pandemic-ninth-update>

(12) https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/guidelines_on_eu_emergency_assistance_in_cross-bordercooperationin_healthcare_related_to_the_covid-19_crisis.pdf

10.iv Turima testavimo pajėgumų

Vienas pagrindinių Bendrų Europos COVID-19 plitimo valdymo priemonių atšaukimo veiksnių gairių kriterijų – plataus masto testavimas, kad būtų galima nustatyti infekcijos atvejus ir stebėti viruso plitimą, taip pat kontaktų atsekimo ir izoliavimo priemonės, kuriomis siekiama sulėtinti perdavimą. Iš pradžių testavimo pajėgumų trūkumas trukdė taikyti plataus masto gyventojų atnaujinimo patikros metodus. Siekiant anksti nustatyti atvejus, būtinas spartus testavimas ir diagnozė⁽¹³⁾. Svarbu užtikrinti, kad lankytojai taip pat turėtų vienodą prieigą prie testų.

10.v Veikia kontaktų atsekimo sistema

Kontaktų atsekimas yra veiksminga ir svarbi visuomenės sveikatos priemonė, leidžianti kontroliuoti COVID-19. Tikslas – skubiai nustatyti ir valdyti sąlytį su COVID-19 turėjusius asmenis, kad būtų mažinamas tolesnis perdavimas. Toks kontaktų atsekimas turi sudaryti sąlygas šalims, kuriose vyksta tarptautinis turizmas, keistis atitinkama informacija ir prireikus pasirengti piliečių repatriacijai. Vėl atveriant sienas ir toliau bus svarbu, kad valstybės narės glaudžiai bendradarbiautų ir koordinuotų veiksmus, susijusius su kontaktų atsekimu. Asmens duomenys turi būti renkami ir saugomi laikantis atitinkamų ES teisės aktų, įskaitant Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą ir E. privatumo direktyvą.

Pagrindiniai kontaktų atsekimo elementai išsamiai išdėstyti naujausiose Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro (ECDC) gairėse⁽¹⁴⁾ ir, kiek tai susiję su duomenų apsauga, Gairėse dėl kovai su COVID-19 pandemija naudojamų programėlių⁽¹⁵⁾ bei Europos duomenų apsaugos valdybos gairėse⁽¹⁶⁾. Komisija ir valstybės narės paskelbs protokolą dėl sąveikumo principų, siekdamas užtikrinti, kad savanoriškos patvirtintos kontaktų atsekimo programėlės veiktų tarpvalstybinio mastu ir būtų patikimos, kad ir kurioje Europos vietoje būtų jų naudotojai.

10.vi Veikia koordinavimo ir komunikacijos mechanizmai

Labai svarbu, kad veiktų mechanizmai, kuriais užtikrinamas valdžios institucijų ir turizmo sektoriuje veikiančių veiklos vykdytojų, taip pat valstybių narių vietos, nacionalinių ir (arba) regioninių valdžios institucijų veiklos koordinavimas ir komunikacija. Be to, leidus vykdyti tarpvalstybinį turizmą, bus būtinas tarpvalstybinis koordinavimas, dalijimasis informacija ir komunikacija nustatytais kanalais. Valstybės narės turėtų laiku informuoti vienas kitas ir Komisiją prieš paskelbdamos priemones, susijusias su tarpvalstybinio turizmo eismo atkūrimu, ir atsižvelgti į išreikštas nuomones. Be mechanizmų, išdėstytų pridedamame Komunikate dėl laisvo judėjimo atkūrimo ir vidaus sienų kontrolės atšaukimo, turėtų būti naudojamos Sveikatos saugumo komitetas, Turizmo patariamuoju komitetas ir kitais esamais transporto bei kelionių srities koordinavimo kanalais (pagal jų atitinkamus įgaliojimus).

Taip pat labai svarbu keliautojams ir turistams pranešti apie riziką, be kita ko, skaitmeninėmis priemonėmis, kad jie būtų informuoti apie vietos aplinkybes, priemones, kurių reikia imtis įtarus COVID-19 infekcijos atvejus, kaip gauti sveikatos priežiūros paslaugas ir t. t.

11. Izoliavimo priemonių sušvelninimas turėtų būti grindžiamas mokslu, daugiausia dėmesio skiriant visuomenės sveikatai, ir turėtų būti vykdomas kiekvienoje valstybėje narėje taikant suderintą sistemą. Ši suderinta sistema yra pagrindas iš naujo atverti su turizmu susijusias įmones ir paslaugas. Atsižvelgiant į artėjantį vasaros atostogų sezoną, labai svarbu turizmo įmonėms ir turistinėms vietovėms teikti patikimas konsultacijas visuomenės sveikatos klausimais.

12. Reikia įvertinti vietos epidemiologinę padėtį siekiant nustatyti bendrą turizmo veiklos atnaujinimo riziką, kad turistai ir vietos gyventojai neapkrėstų vieni kitų.

⁽¹³⁾ Šiuo metu nė vienas greitis SARS-CoV-2 testas nėra patvirtintas ar rekomenduojamas naudoti diagnostiniais tikslais.

⁽¹⁴⁾ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management>.

⁽¹⁵⁾ C(2020) 2523 final, 2020 4 16.

⁽¹⁶⁾ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-042020-use-location-data-and-contact-tracing_en

13. Turi būti sukurti parengties planai, kuriuose būtų nustatyti aiškūs pakartotinio ribojamųjų priemonių sugriežtinimo kriterijai.
14. Bendrose Europos COVID-19 plitimo valdymo priemonių atšaukimo veiksmy gairėse pateiktose rekomendacijose nurodyta ir turizmo sektoriui itin aktualių principų; atnaujinus turizmą jie turėtų būti taikomi.
15. Priemonės turėtų būti atšaukiamos laipsniškai. Bendresnio pobūdžio priemonės turėtų būti pakeistos tikslingesnėmis, kad visuomenės ir turizmo veikla galėtų palaipsniui atsinaujinti su sąlyga, kad bus taikomos proporcingos ir veiksmingos turistų ir darbuotojų sveikatos apsaugos priemonės.
16. Grįžimas į darbą turėtų būti organizuojamas pagal ES saugaus grįžimo į darbo vietą gaires⁽¹⁷⁾, pirmenybę teikiant grupėms ir sektoriams, kuriems gresia mažesnis pavojus ir kurie gali palengvinti ekonominę veiklą, kartu laikantis dėl pandemijos nustatytų profesinės ir sveikatos saugos taisyklių.
17. Priemonių, kuriomis ribojamos turizmo paslaugos, taip pat su sveikata susijusių apsaugos ir prevencijos priemonių taikymo sritis ir trukmė turėtų būti apribota tiek, kiek tikrai būtina visuomenės sveikatai apsaugoti. Visos priemonės turėtų būti ne tik objektyvios ir proporcingos, bet ir tinkamai pagrįstos, aktualios, pritaikytos prie konkretaus paslaugų modelio, nediskriminacinės. Be to, jomis turėtų būti išlaikomos vienodos sąlygos bendrojoje rinkoje.
18. Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras (ECDC), bendradarbiaudamas su valstybėmis narėmis ir Jungtiniu tyrimų centru, rengia ir nuolat prižiūri subnacionalinio lygmens COVID-19 perdavimo lygio žemėlapi⁽¹⁸⁾. Valstybių narių prašoma pateikti duomenų, kad šis žemėlapis būtų išsamus ir aktualus. Tai bus naudinga visiems deeskalavimo strategijų aspektams (atveriant ir uždarant konkrečius ekonomikos sektorius; vertinant skirtingas testavimo strategijas; vertinant asmeninių apsaugos priemonių veiksmingumą ir pan.). Be to, valstybės narės raginamos pateikti atnaujintus duomenis apie turimus ligoninių, testavimo, priežiūros ir kontaktų atsekimo pajėgumus, taip pat paskelbti apribojimų atšaukimo ir nustatymo kriterijus. Perdavimo žemėlapis ir papildomos priemonės yra skaidri ES lygmens informacijos teikimo priemonė, kuria gali naudotis valdžios institucijos, transporto operatoriai, turizmo sektoriaus suinteresuotieji subjektai, taip pat atsakingai asmenines atostogas planuojantys piliečiai.

III. ES sveikatos apsaugos protokolų apgyvendinimo ir maitinimo įstaigose garės

19. Šioje gairių dalyje siūlomi principai, kuriais valstybės narės turėtų vadovautis rengdamos ir įgyvendindamos infekcijos prevencijos ir kontrolės priemonės bei protokolus, skirtus apgyvendinimo ir maitinimo paslaugas teikiančioms įstaigoms, pavyzdžiui, viesbučiams ir kitoms apgyvendinimo ir maitinimo įstaigoms, siekdamas užtikrinti saugesnes turizmo įstaigas ir svečių bei darbuotojų sveikatą.
20. Sveikatos apsaugos protokolų gairės nėra privalomos. Jomis siekiama užtikrinti, kad infekcijos prevencijos ir kontrolės priemonės būtų kuriamos ir įgyvendinamos nuosekliai, taikant koordinuotą požiūrį regionuose ir valstybėse narėse.
21. Valstybės narės raginamos atitinkamus protokolus pagal savo konkrečias nacionalines, regionines ir (arba) vietos sąlygas rengti ne tik laikantis atitinkamų sveikatos institucijų, visų pirma Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO)⁽¹⁹⁾ ir Europos ligų kontrolės ir prevencijos centro (ECDC) (priedas), pateiktų rekomendacijų ir su veikla susijusių patarimų dėl COVID-19 rizikos valdymo, bet ir atsižvelgiant į šias gaires.

⁽¹⁷⁾ Koronavirusas. ES saugaus grįžimo į darbo vietą gairės https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_729

⁽¹⁸⁾ <https://covid-statistics.jrc.ec.europa.eu/>

⁽¹⁹⁾ <http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/publications/2020/operational-considerations-for-covid-19-management-in-the-accommodation-sector-interim-guidance,-31-march-2020>

22. Visuomenės sveikatos priemonės turizmo sektoriuje turės atitikti bendrąsias kompetentingų valdžios institucijų taikomas priemones ir darbuvietais skirtas gaires⁽²⁰⁾. Tokios priemonės taip pat turės atitikti ES duomenų apsaugos teisės aktus⁽²¹⁾.
23. Valstybės narės raginamos infekcijos prevencijos ir kontrolės priemonės bei protokolus rengti glaudžiai bendradarbiaujant su suinteresuotaisiais subjektais ir užtikrinti, kad šie protokolai būtų pritaikyti ir proporcingi apgyvendinimo ir maitinimo įstaigų teikiamų paslaugų dydžiui ir pobūdžiui. Valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę padėti juos įgyvendinti.
24. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas infekcijos prevencijos ir kontrolės priemonėms ir protokolams, susijusiems su bendradarbiaujamosios ekonomikos trumpalaikių atostogų ir kitomis apgyvendinimo įstaigomis. Šios gairės ir principai visapusiškai taikomi šių rūšių apgyvendinimo ir maitinimo paslaugoms, o bet koks jų pritaikymas ir alternatyvos jokia būdu neturėtų kelti pavojaus lankytojų sveikatai ir didinti viruso perdavimo rizikos.
25. Svečių ir darbuotojų sveikatos apsaugos viešbučių ir maitinimo įstaigose priemonės turėtų būti reguliariai iš naujo vertinamos ir koreguojamos, atsižvelgiant į visas atitinkamas ekspertines žinias ir aplinkybes, kad tos priemonės išliktų proporcingos, atsižvelgiant į esamus visuomenės sveikatos poreikius.
26. Reikėtų teikti pirmenybę atsirandančių naujų ir veiksmingesnių sprendimų diegimui ir nebetaikyti mažiau veiksmingų arba labiau apsunkinančių priemonių. Turėtų būti laikomasi išlaidų efektyvumo principo. Tai reiškia, kad jei yra keletas galimybių pasiekti tą patį poveikį, t. y. užtikrinti svečių ir darbuotojų sveikatą, pirmenybė turėtų būti teikiama pigiausiai galimybei, visų pirma MVĮ atveju.
27. Siekiant užkirsti kelią COVID-19 perdavimui ir užtikrinti visuomenės sveikatą, rengiant infekcijos prevencijos ir kontrolės priemones bei protokolus apgyvendinimo ir maitinimo įstaigose (toliau – įstaigos) reikia atsižvelgti į toliau nurodytus pagrindinius principus.
- a) *Epidemiologinė padėtis*
- Išankstinė bet kokios turistinės veiklos atnaujinimo sąlyga – COVID-19 atvejų sumažėjė ir yra nedaug, taip pat visi kiti II skirsnyje nurodyti kriterijai. Atidžiai apsvarstytos minėtos ES saugaus laipsniško turizmo atkūrimo principų gairės.
- b) *Svečių ir darbuotojų sveikata ir sauga yra pagrindinis prioritetas*
- Kad būtų galima vėl pradėti teikti apgyvendinimo ir maitinimo paslaugas, labai svarbu, kad svečiai, besinaudojantys apgyvendinimo ir maitinimo įstaigų paslaugomis, ir darbuotojai, dalyvaujantys teikiant šias paslaugas, laikytųsi priemonių, kuriomis siekiama kuo labiau užkirsti kelią infekcijai ir viruso plitimui. Apie priemones ir svečiams, ir darbuotojams turėtų būti aiškiai pranešama, be kita ko, skaitmeninėmis priemonėmis; jos turėtų būti matomos ir veiksmingos.
- c) *Vietos priemonės*
- Vietos ir (arba) nacionalinės visuomenės sveikatos institucijos ir apgyvendinimo bei maitinimo paslaugų teikėjai turėtų nuolat koordinuoti veiksmus, kad konkrečioje geografinėje teritorijoje būtų dalijamasi informacija apie naujausius taisykles ir nuostatas, jos būtų taikomos ir jų įgyvendinimas būtų stebimas.
- d) *Veiksmy planas infekcijos atveju*
- Įstaigos turėtų turėti veiksmų, kurių reikėtų imtis infekcijos įstaigoje atveju, parengties planą, kuris apimtų laikotarpį nuo sprendimo atnaujinti veiklą priėmimo iki 14 dienų po to, kai svečiai išvyksta iš įstaigos. Visiems darbuotojams turėtų būti pateiktas visada prieinamas konkretus veiksmų planas, kuriame būtų išsamiai nurodytas darbuotojų vaidmuo ir atsakomybė.

⁽²⁰⁾ Koronavirusas. ES saugaus grįžimo į darbo vietą gairės https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/ip_20_729 Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra. COVID-19. Gairės darbuvietais [internete]. [atnaujinta 2020 m. balandžio 20 d.; cituota 2020 m. gegužės 4 d.]. Paskelbta adresu https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_guidance_for_the_workplace#See

⁽²¹⁾ Taip pat žr. Europos duomenų apsaugos valdybos (EDAV) pareiškimą, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_state-ment_2020_processingpersonaldataandcovid-19_en.pdf.

e) *Mokymas*

Visi turizmo įstaigose dirbantys darbuotojai turėtų žinoti COVID-19 simptomus ir turėtų būti informuoti apie pagrindines infekcijos prevencijos ir kontrolės priemones. Darbuotojai turėtų būti mokomi apie infekcijos prevencijos ir kontrolės priemones ir veiksmus, kurių reikia imtis, jei svečiams arba jiems patiems pasireiškia COVID-19 būdingi simptomai.

f) *Personalo valdymas*

Turėtų būti apsvaistytos įstaigoje esančių darbuotojų skaičiaus mažinimo priemonės, pavyzdžiui, darbuotojų, kurie gali atlikti savo pareigas nuotoliniu būdu, darbas namuose.

Reikėtų apsvaistyti įstaigoje esančių asmenų fizinio kontakto ir fizinio kontakto trukmės mažinimo priemones, įskaitant darbą pamainomis, valgymą pamainomis, bendravimą telefonu ir elektroninio ryšio priemonėmis.

g) *Svečių informavimas*

Svečiai ir prieš atvykdam, ir jau būdami apgyvendinimo ir maitinimo įstaigose turėtų prieinamu būdu, be kita ko, skaitmeninėmis priemonėmis, gauti visą būtiną informaciją apie visas esamas vietos visuomenės sveikatos institucijų gaires, taip pat apie konkrečias taikomas priemones, darančias poveikį jų atvykimui, buvimui ir išvykimui.

Prie įėjimo į įstaigą specialiomis iškabomis (infografikais, be kita ko, pritaikytais regos sutrikimų turintiems svečiams) svečiai turėtų būti informuojami apie COVID-19 požymius ir simptomus, taip pat apie tai, ką daryti, jei jiems pasireikštų simptomai viešnagės metu arba per 14 dienų nuo išvykimo. Įstaigos taip pat galėtų dalyti lankstinukus su šia informacija.

Įstaigos turėtų turėti svečių kontaktinius duomenis, jei prireiktų atsekti kontaktus. Kontaktų atsekimo priemonės turėtų būti griežtai ribojamos ir būti susijusios tik su COVID-19 protrūkiu. Jos turėtų būti nustatytos pagal E. sveikatos tinklo bendrą ES priemonių dėl kovai su COVID-19 naudojamų mobiliųjų kontaktų atsekimo programėlių rinkinį ⁽²⁾ ir Komisijos gaires dėl programėlių ⁽³⁾, užtikrinant aukščiausio lygio privatumą ir duomenų apsaugą.

h) *Fizinio atstumo užtikrinimas ir higiena*

Įstaigos turėtų imtis tikslių priemonių užtikrinti, kad bendro naudojimo vietose, kuriose svečiai gali susitikti ilgam (t. y. ilgiau nei 15 minučių), jie išlaikytų fizinį atstumą, pavyzdžiui, nustatyti didžiausią kiekvienoje bendroje patalpoje (t. y. restorane, kavinėse, baruose, fojė) leidžiamą svečių skaičių. Reikėtų apsvaistyti galimybę nustatyti laiko tarpusius arba leisti (skaitmeninėmis priemonėmis) rezervuoti laiko tarpusius valgymui arba apsilankymui baseinuose ar sporto salėse.

Kai fizinio atstumo visapusiškai laikytis neįmanoma, reikėtų apsvaistyti galimybę naudoti kitas svečių ir darbuotojų apsaugos priemones, pvz., stiklines ar plastikines pertvaras erdvėms atskirti, kaukes ir pan.

Iš esmės visose bendrose įstaigos patalpose turėtų būti privaloma laikytis 1,5–2 metrų atstumo (išskyrus drauge keliaujančius ar viename kambaryje apsistojusius asmenis), o jei tai neįmanoma, turėtų būti taikomos kitos priemonės (pvz., turėtų būti privaloma dėvėti kaukę).

Lauko erdvėse (papildomose, baseinuose, kavinėse, baruose, restoraneuose ir t. t.), taip pat lauko maitinimo vietose, turėtų būti imamasi specialių priemonių, kad būtų galima išlaikyti fizinį atstumą, ir taikomos specialios higienos priemonės. Vidaus erdvėse, pvz., sveikatingumo patalpose ir baseinuose, taip pat turėtų būti laikomasi griežtų higienos priemonių. Kiekviena įstaiga turėtų atidžiai apsvaistyti, ar specialios patalpos (pvz., vaikų priežiūros patalpos) turėtų likti uždarytos. Didesnio masto renginiai, pvz., koncertai, turėtų būti atidedami.

Įstaigos teikiams transporto paslaugoms, pvz., specialioms autobusams, turėtų būti taikomos specialios priemonės, atitinkančios transporto paslaugų ir susisiekimo laipsniško atkūrimo gaires ⁽⁴⁾.

i) *Infekcijos prevencijos ir kontrolės priemonės*

Be fizinio atstumo užtikrinimo, reikia apsvaistyti konkrečias asmenines apsaugos priemones ir valymo bei dezinfekavimo protokolus, apie juos pranešti darbuotojams ir svečiams ir juos įgyvendinti.

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/covid-19_apps_en.pdf

⁽³⁾ Komisijos komunikatas „Duomenų apsaugos gairės dėl kovai su COVID-19 pandemija naudojamų programėlių“ (OL C 124I, 2020 4 17, p. 1).

⁽⁴⁾ C(2020) 3139.

Tai, be kita ko, toliau nurodytos priemonės ir protokolai.

i) Kosėjimo ir čiudėjimo etiketas

Svečiai ir darbuotojai turėtų būti informuojami apie griežtą etiketą (kosėti ir čiudėti į popierinę servetėlę arba alkūninės linkį) ir turėtų jo laikytis. Įstaigos turėtų užtikrinti, kad pakaktų popierinių servetėlių ir šiukšliadėžių.

ii) Rankų higiena.

Rankų higiena yra viena esminių kontrolės priemonių, apie ją svečiams ir darbuotojams turėtų būti pranešama infografikais pagrindinėse vietose ir (arba) patalpose (pvz., prie įėjimo, tualetuose, prie kasų ir t. t.). Turėtų būti lengvai prieinamos patalpos rankoms nusiplauti, kuriose būtų muilo, vienkartinį popierinių rankšluosčių arba automatinį džiovintuvų ir alkoholinio rankų dezinfekanto

iii) Veido kaukių dėvėjimas.

Reikalavimas, kad darbuotojai ir svečiai dėvėtų kaukes, turėtų būti laikomas tik papildoma priemone, kuria pagrindinės prevencinės priemonės nepakeičiamos. Svarbu, kad veido kaukės būtų naudojamos tinkamai, apie tai turėtų būti pranešama svečiams ir darbuotojams.

iv) Vėdinimas

Rekomenduojama daugiau kartų per valandą vėdinti patalpas ir natūraliomis arba mechaninėmis vėdinimo priemonėmis (priklausomai nuo įstaigos) įleisti kuo daugiau lauko oro. Svečiui išvykus rekomenduojama bent valandą patalpas vėdinti aktyviau.

v) Valymas ir dezinfekavimas

Labai svarbu kuo dažniau (bent kartą per dieną ir, jei įmanoma, dar dažniau) valyti dažnai liečiamus paviršius. Tai, pavyzdžiui, durų rankenėlės ir rankenos, kėdės ir rankų atramos, stalviršiai, šviesos jungikliai, turėklai, vandens čiaupai, liftų mygtukai, baro stalviršiai ir t. t. Darbuotojai turėtų būti informuojami apie valymo klientui išvykus procedūrą ir ją atlikti, taip pat apie valymo įrangos priežiūrą, atliekų tvarkymą, skalbimą ir asmens higieną po valymo.

j) Galimos svečių arba darbuotojų infekcijos

Jei įtariama, kad svečias ar darbo vietoje esantis darbuotojas yra užsikrėtęs COVID-19, d punkte apibūdintas veiksmų planas turėtų būti įgyvendinamas remiantis atitinkamomis ECDC (priedas) ir nacionalinių bei vietos sveikatos priežiūros institucijų gairėmis dėl toliau nurodytų aspektų.

i) Galimai užsikrėtusio asmens izoliavimo ir atskyrimo priemonės.

ii) Nacionaline teise grindžiama procedūra, pagal kurią kreipiamasi į medicinos tarnybas dėl medicininių konsultacijų, testavimo ir galimo perkėlimo į medicinos įstaigą.

iii) Pagal nacionalinę teisę taikoma pranešimo vietos visuomenės sveikatos institucijoms procedūra ir galimų kontaktų atsekimo veikla.

iv) Būtinis valymo ir dezinfekavimo procedūros.

v) Būtinis bendradarbiavimas ir informavimas apie kitus svečius ar darbuotojus, kurie galėjo turėti kontaktą su galbūt užsikrėtusiu asmeniu įstaigoje (nuo 2 dienų prieš pasireiškiant ligos simptomams iki 14 dienų po to).

28. Pirmiau nurodyti pagrindiniai principai taikomi atsižvelgiant į priede pateiktas Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro bendras rekomendacijas.

IV. Išvada

29. Valstybės narės raginamos pasidalyti šiomis gairėmis su kompetentingomis valdžios institucijomis ir regioninio ir (arba) vietos lygmens institucijomis.

30. Turizmo sektoriaus suinteresuotieji subjektai, pavyzdžiui, profesinės asociacijos ir interneto turizmo platformos, raginami platinti šias gaires ir didinti informuotumą apie jas.

31. Valstybės narės raginamos nuolat bendradarbiauti su ECDC siekiant užtikrinti, kad 18 punkte nurodytu perdavimo žemėlapiu kaip skaidria ES lygmens informavimo priemone galėtų naudotis institucijos, vežėjai ir turizmo sektoriaus suinteresuotieji subjektai.
  32. Valstybės narės raginamos apsvarstyti galimybę padėti apgyvendinimo ir maitinimo įstaigoms ir apskritai turizmo paslaugas teikiančioms įstaigoms įgyvendinti šias gaires ir atitinkamas infekcijos prevencijos ir kontrolės priemones bei protokolus ir stebėti, kaip jų laikomasi. Šiuo tikslu valstybės narės gali naudotis turimomis nacionalinėmis ir ES lėšomis.
  33. Remdamasi šiomis gairėmis Komisija toliau koordinuos veiksmus su valstybėmis narėmis, kad būtų laikomasi nuoseklaus požiūrio į infekcijos prevencijos ir kontrolės priemones bei protokolus ES apgyvendinimo ir maitinimo bei turizmo įstaigose.
  34. Šios gairės turėtų padėti valstybėms narėms ir turizmo sektoriaus suinteresuotiesiems subjektams parengti konkretesnes infekcijos prevencijos ir kontrolės priemones bei protokolus, atitinkančius šias gaires, ir stebėti, kaip jų laikomasi, ir taip sudaryti geresnes sąlygas įmonėms didinti vartotojų pasitikėjimą.
  35. Komisija sukurs specialią interneto svetainę su interaktyviu žemėlapiu, kurioje bus pateikta valstybių narių ir turizmo bei kelionių sektoriaus informacija, įskaitant informaciją apie nacionalinius ar sektorių protokolus ir atitikties schemas.
  36. Siekdama padėti valstybėms narėms, Komisija sudarys palankesnes sąlygas keistis geriausios praktikos pavyzdžiais, be kita ko, Turizmo patariamajame komitete.
  37. Siekdama padėti įgyvendinti šias gaires, Komisija toliau bendradarbiaus su valstybių narių valdžios institucijomis, turizmo sektoriaus suinteresuotaisiais subjektais ir tarptautinėmis organizacijomis.
-

PRIEDAS

**Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro bendrosios rekomendacijos turizmo sektoriui, visų
pirma apgyvendinimo ir maitinimo įstaigoms****Vietos priemonės**

Visuomenės sveikatos priemonės turizmo sektoriuje turės atitikti bendrąsias vietos ir nacionalinių valdžios institucijų taikomas priemones ir darbuotojams skirtas gaires⁽¹⁾. Tokios turizmo sektoriuje taikomos priemonės turi būti ne mažiau griežtos, nei plačiau visuomenei skirtos rekomendacijos.

Vietos ir (arba) nacionalinės visuomenės sveikatos institucijos ir apgyvendinimo vietos turėtų palaikyti nuolatinį dialogą, kad užtikrintų, kad konkrečioje geografinėje teritorijoje būtų dalijamasi informacija apie naujausias taisykles ir nuostatas ir jos būtų taikomos, pavyzdžiui:

- speciali tvarka, taikoma, kai svečiams, įskaitant iš kitų šalių atvykusius svečius, reikia medicininės konsultacijos ar gydymo, be kita ko, ambulatorinės ar stacionariosios sveikatos priežiūros, kai jie turi COVID-19 būdingų simptomų,
- būtinumas apgyvendinimo įstaigų savininkams rinkti tikslią kontaktinę informaciją, kuri padėtų atlikti visuomenės sveikatos tyrimus, jei apgyvendinimo vietoje būtų nustatytas infekcijos atvejis.

Pranešimas ir mokymas apie riziką*Veiksmų planas*

Įstaigos turėtų turėti parengtą planą, kuriame būtų numatyti veiksmai, kurių turėtų būti imamasi šiais etapais:

- kai bus priimtas sprendimas vėl atidaryti įstaigą ir prieš atvykstant svečiams. Šiuo etapu bus teikiama informacija ir mokymai darbuotojams, taip pat įgyvendinamos būtinos infekcijos prevencijos įstaigoje priemonės ir nustatyta, kokią informaciją teikti svečiams prieš jiems atvykstant,
- kai svečiai apsisotja įstaigose: nuo užsakymo, įsiregistravimo ir išsiregistravimo,
- iki 14 dienų laikotarpiu svečiams išvykus iš įstaigos.

Visiems darbuotojams turėtų būti pateiktas visada prieinamas konkretus veiksmų planas, kuriame būtų išsamiai nurodytas darbuotojų vaidmuo ir atsakomybė.

Darbuotojų mokymas ir valdymas*Mokymas*

- Visi turizmo įstaigose dirbantys darbuotojai turėtų žinoti COVID-19 simptomus (pvz., karščiavimas, kosulys, gerklės skausmas ir t. t.) ir turėtų būti informuoti apie pagrindines infekcijos prevencijos ir kontrolės priemones.
- Darbuotojai, kurie patys arba kurių šeimos nariai yra patvirtintai užsikrėtę COVID-19, neturėtų būti darbe infekciniu laikotarpiu, kuris, kaip apibrėžta vietos sveikatos priežiūros institucijų, lengvais atvejais paprastai yra iki 8 dienų nuo simptomų pasireiškimo.
- Darbuotojai, jaučiantys COVID-19 būdingus simptomus, neturėtų eiti į darbą, o turėtų saviizoliuotis. Jiems turėtų būti patariama laikytis vietos visuomenės sveikatos gairių bei kreiptis medicininės pagalbos, jei simptomai pablogėtų, kaip nurodyta vietos gairėse.
- Reikėtų apsvarstyti galimybę darbuotojams rengti specialius mokymus apie infekcijos prevencijos ir kontrolės priemones ir veiksmus, kurių reikia imtis, jei svečiai jaučia COVID-19 būdingus simptomus.

Valdymas

- Vyresnio amžiaus darbuotojams ir darbuotojams, sergantiems lėtinėmis ligomis (pvz., širdies, plaučių, imunodeficitu ligomis ar neseniai gydytiems nuo vėžio), dėl kurių, kaip žinoma, jiems kyla didesnė rizika susirgti sunkia COVID-19 infekcijos forma, kai įmanoma, turėtų būti skiriami darbai, kuriems reikia mažesnio kontakto su svečiais.

(¹) Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra. COVID-19. Gairės darbuotojams [internete] [atnaujinta 2020 m. balandžio 20 d.; cituota 2020 m. gegužės 4 d.]. Paskelbta adresu https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_guidance_for_the_workplace#See

- Turėtų būti apsvaistytos įstaigoje esančių darbuotojų skaičiaus mažinimo priemonės, pavyzdžiui, darbuotojų, kurie gali atlikti savo pareigas nuotoliniu būdu, darbas namuose.
- Reikėtų apsvaistyti įstaigoje esančių asmenų fizinio kontakto ir fizinio kontakto trukmės mažinimo priemones, įskaitant darbą pamainomis, valgymą pamainomis, bendravimą telefonu ir elektroninio ryšio priemonėmis.

Svečių informavimas

- Prieš atvykstant į apgyvendinimo vietą svečiams turėtų būti išsiunčiama informacija apie esamas vietos visuomenės sveikatos priežiūros institucijų gaires ir konkrečias apgyvendinimo vietoje taikomas priemones. Svečiams turėtų būti pranešama, kad jie turėtų atidėti savo viešnagę, jei jaučia COVID-19 būdingus simptomus arba jei per 14 dienų iki numatomos viešnagės turėjo kontaktą su asmeniu, užsikrėtusiu COVID-19 arba turinčiu COVID-19 būdingų simptomų.
- Prie įėjimo į įstaigą turėtų būti pakabinti specialūs ženklai (informaciniai infografikai) ar kita prieinama informacija, įskaitant pritaikytas versijas regos sutrikimų turintiems asmenims, kuriais svečiai būtų informuojami apie COVID-19 požymius ir simptomus ir nurodoma, ką daryti, jei pasireiškėtų simptomai. Apgyvendinimo įstaigos taip pat galėtų dalyti lankstinukus su šia informacija.
- Išvykstančių svečių turėtų būti aiškiai prašoma nedelsiant pranešti apgyvendinimo įstaigai, jei jiems pasireiškia COVID-19 būdingi simptomai arba per 14 dienų nuo išvykimo gaunami teigiami COVID-19 testo rezultatai.
- Užtikrinti, kad būtų turimi svečių kontaktiniai duomenys, jei reikėtų atsekti kontaktus.

Fizinio atstumo laikymasis

- SARS-CoV-2 daugiausia perduodamas per kvėpavimo takų sekreto lašelius ir tiesioginį kontaktą su užsikrėtusiais žmonėmis, taip pat netiesioginį kontaktą su užkrėtais paviršiais ar objektais (fomitais) artimiausioje aplinkoje. Stambūs kvėpavimo takų sekreto lašeliai sklinda maždaug 1 metrą kvėpuojant, 1,5 metro kalbant ir 2 metrus kosint (?).
- Įstaiga turėtų užtikrinti, kad bendrose patalpose, kuriose svečiai greičiausiai gali būti ilgesnį laiką (pvz., ilgiau nei 15 minučių), būtų laikomasi fizinio atstumo pagal naujausias gaires.
- Kartu keliaujančių ir tame pačiame kambaryje apsistousių svečių neturėtų būti prašoma tarpusavyje laikytis fizinio atstumo.
- Kai negalima užtikrinti fizinio atstumo, reikėtų apsvaistyti galimybę taikyti specialias priemones, kuriomis būtų užkirstas kelias lašeliams sklisti, pavyzdžiui, registratūroje įrengti stiklines ar plastikines pertvaras.
- Turizmo įstaigose, įskaitant viešbučius ir restoranus, turėtų būti nustatytas didžiausias kiekvienoje įstaigoje ir patalpoje leidžiamas svečių skaičius, kad būtų užtikrintas reikiamas fizinis atstumas. Didžiausias svečių skaičius neturėtų būti viršytas.
- Pramoginiai renginiai turėtų būti atidėti arba atšaukti, išskyrus atvejus, kai galima užtikrinti fizinį atstumą.
- Siekiant užtikrinti fizinį atstumą, turėtų būti apsvaistyta speciali transporto priemonėms skirta tvarka.

Infekcijos prevencijos ir kontrolės priemonės

Turizmo sektoriaus įmonės paprastai siūlo produktus ir paslaugas, kuriais skatinamas ilgas žmonių susibūrimas uždaroje erdvėje (viesbučiuose, restoranuose, kavinėse) ir atviroje erdvėje (stovyklavietėse, paplūdimiuose, baseinuose). Dėl to padidėja viruso perdavimo galimybė. Visose erdvėse, kuriose galima tikėtis žmonių susibūrimo, reikia apsvaistyti ir įdiegti fizinio atstumo užtikrinimo ir specialias infekcijos prevencijos ir kontrolės priemones (asmenines apsaugos priemones ir valymo bei dezinfekavimo protokolus) (?). Tai, be kita ko, toliau nurodytos infekcijos prevencijos ir kontrolės priemonės.

(?) Bourouiba L. *Turbulent Gas Clouds and Respiratory Pathogen Emissions: Potential Implications for Reducing Transmission of COVID-19*. Jama. 2020 m. kovo 26 d.

(?) Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras. *Infection prevention and control in the household management of people with suspected or confirmed coronavirus disease (COVID-19)* [internet]. 2020 m. kovo 30 d. [2020 m. gegužės 4 d.]. Paskelbta adresu <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Home-care-of-COVID-19-patients-2020-03-31.pdf>

— *Kosėjimo ir čiaudėjimo etiketas*

- Turėtų būti griežtai laikomasi kosėjimo ir čiaudėjimo etiketo: čiaudint ar kosint nosį ir burną reikia užsidengti popierine servetėle. Reikia turėti švarių popierinių servetėlių, kad bet kada prireikus jomis būtų galima pasinaudoti.
- Panaudotas popierines servetėles reikia iš karto išmesti, geriausia į uždaras šiukšliadėžes, o rankas reikia iš karto teisingai nusiplauti (nusivalyti).
- Jei popierinių servetėlių neturima, rekomenduojama kosėti ar čiaudėti į alkūnės linkį.

— *Rankų higiena*

- Rankų higiena – viena esminių COVID-19 plitimo mažinimo kontrolės priemonių.
- Turėtų būti lengvai prieinamos patalpos rankoms nusiplauti, kuriose būtų muilo, vienkartinį popierinių rankšluosčių arba automatinį džiovintuvų ir alkoholinio rankų dezinfekanto (kurio sudėtyje ne mažiau kaip 70 proc. alkoholio).
- Kiekvienoje turizmo įstaigoje įvairiose vietose (pvz., prie įėjimo, tualetuose, prie kasų ir t. t.) turėtų būti ženklai (informaciniai infografikai), kuriais būtų pabrėžiama rankų higienos svarba ir paaiškinama, kaip palaikyti veiksmingą rankų higieną.
- Rankų higiena turėtų būti dažnai palaikoma.

— *Veido kaukių dėvėjimas*

- Tai, kad darbuotojai ir svečiai turizmo įstaigose dėvi medicininės ar savadarbes nemedicininės veido kaukes gali būti laikoma šaltinio kontrolės priemone (t. y. siekiant išvengti, kad simptomų turintys ar neturintys asmenys neplatintų lašelių⁽⁴⁾).
- Reikalavimas dėvėti kaukes turėtų būti laikomas tik papildoma priemone, kuria pagrindinės prevencinės priemonės nepakeičiamos.
- Svarbu veido kaukes dėvėti tinkamai. Veido kaukė turėtų visiškai uždengti veidą nuo nosies tilto iki smakro.
- Turėtų būti pateikta informacija apie tai, kaip kaukes tinkamai dėvėti, pabrėžiant tai, kad prieš užsidedant ar nusiėmus veido kaukę svarbu nusiplauti rankas muilu ir vandeniu arba nusivalyti alkoholiniu rankų dezinfekantu.
- Bendruomenės lygmeniu medicininės ir nemedicininės veido kaukės yra priimtina priemonė, atsižvelgiant į galimybes jų įsigyti, taip pat užtikrinant, kad medicininės veido kaukės būtų pirmiausia skirtos dėvėti sveikatos priežiūros įstaigose.
- Bendruomenės lygmeniu nerekomenduojama dėvėti filtruojančio antveidžio (FFP) kaukių, nes jos pirmiausia turėtų būti skirtos sveikatos priežiūros įstaigoms.

— *Vėdinimas*

- Prastas patalpų vėdinimas susijęs su padidėjusiu kvėpavimo takų infekcijų perdavimu⁽⁵⁾. Manoma, kad pagrindinis COVID-19 perdavimo būdas – kvėpavimo takų sekreto lašeliai. Aerosolių, kurie ore gali išbūti ilgiau, vaidmuo perduodant COVID-19 tebėra neaiškus, todėl santykinis vėdinimo vaidmuo užkertant kelią COVID-19 perdavimui nėra tinkamai apibrėžtas. Tačiau nemažai COVID-19 perdavimo atvejų buvo susiję su

⁽⁴⁾ Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras. *Using face masks in the community. Reducing COVID-19 transmission from potentially asymptomatic or pre-symptomatic people through the use of face masks* [internete]. 2020 m. balandžio 8 d. [2020 m. gegužės 4 d.]. Paskelbta adresu <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>

⁽⁵⁾ Knibbs LD, Morawska L, Bell SC, Grzybowski P. Room ventilation and the risk of airborne infection transmission in 3 health care settings within a large teaching hospital. *Am J Infect Control*. 2011 m. gruodžio mėn.; 39(10):866-72.

uždaromis erdvėmis ⁽⁶⁾. Dažniau per valandą vėdinant patalpas ir įleidžiant kuo daugiau lauko oro natūraliomis arba mechaninėmis vėdinimo priemonėmis, atsižvelgiant į įstaigą, veikiausiai bus sumažinta galima perdavimo aerozoliais rizika ⁽⁷⁾.

— Kai naudojamos mechaninės vėdinimo sistemos, būtina pagal gamintojo instrukcijas prižiūrėti dirbtinio vėdinimo sistemas, ypač valyti ir keisti filtrus.

— *Valymas ir dezinfekavimas*

— COVID-19 pandemijos aplinkybėmis svarbu užtikrinti tinkamą valymą ir dezinfekavimą ⁽⁸⁾.

— Dažnai liečiami paviršiai turėtų būti valomi kuo dažniau (bent kartą per dieną ir, jei įmanoma, dažniau). Tai, pavyzdžiui, durų rankenėlės ir skląstys, kėdės ir rankų atramos, stalviršiai, šviesos jungikliai, turėklai, vandens čiaupai, liftų mygtukai ir t. t.

— Kiek ilgai virusas gali išgyventi paviršiuje, priklauso nuo paviršiaus medžiagos. Nustatyta, kad trumpiausiai virusas išlieka ant vario paviršių ⁽⁹⁾.

— Svečiui išvykus, rekomenduojama išvalyti patalpas įprastais plovikliais ir bent vieną valandą padidinti patalpų vėdinimą.

— Reguliariam valymui pakanka naudoti įprastus ploviklius.

— Valymo įranga turėtų būti tinkamai išvalyta po kiekvieno valymo.

— Po valymo turėtų būti užtikrinama rankų higiena.

— Turėtų būti laikomasi įprastų atliekų tvarkymo procedūrų. Valant susikaupusios atliekos turėtų būti dedamos į nerūšiuojamų šiukšlių dėžę.

— Turėtų būti laikomasi įprastų patalynės, rankšluosčių ir staltiesių plovimo procedūrų.

⁽⁶⁾ Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras. Using face masks in the community. Reducing COVID-19 transmission from potentially asymptomatic or pre-symptomatic people through the use of face masks [internete]. 2020 m. balandžio 8 d. [2020 m. gegužės 4 d.]. Paskelbta adresu <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>

Knibbs LD, Morawska L, Bell SC, Grzybowski P. Room ventilation and the risk of airborne infection transmission in 3 health care settings within a large teaching hospital. *Am J Infect Control*. 2011 m. gruodžio mėn.; 39(10):866-72.

Lu J, Gu J, Li K, Xu C, Su W, Lai Z, et al. COVID-19 Outbreak Associated with Air Conditioning in Restaurant, Guangzhou, China, 2020. *Emerg Infect Dis*. 2020 m. balandžio 2 d.; 26(7).

⁽⁷⁾ Pasaulio sveikatos organizacija (PSO). Natural Ventilation for Infection Control in Health-Care Settings [internete]. 2009 m. [atnaujinta 2020 m. gegužės 4 d.]. Paskelbta adresu https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44167/9789241547857_eng.pdf?sequence=1

Europos šildymo asociacijų federacija VaACA. How to operate and use building services in order to prevent the spread of the coronavirus disease (COVID-19) virus (SARS-CoV-2) in workplaces [internete]. [atnaujinta 2020 m. kovo 17 d.; cituota 2020 m. gegužės 4 d.]. Paskelbta adresu https://www.rehva.eu/fileadmin/user_upload/REHVA_covid_guidance_document_2020-03-17_final.pdf

⁽⁸⁾ Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras (ECDC). Disinfection of environments in healthcare and nonhealthcare settings potentially contaminated with SARS-CoV-2. Stokholmas: ECDC; 2020 m. [2020 m. balandžio 26 d.]. Paskelbta adresu <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/disinfection-environments-covid-19#no-link>

⁽⁹⁾ Pasaulio sveikatos organizacija (PSO). Natural Ventilation for Infection Control in Health-Care Settings [internete]. 2009 m. [atnaujinta 2020 m. gegužės 4 d.]. Paskelbta adresu https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44167/9789241547857_eng.pdf?sequence=1

Kai įtariama, kad asmuo gali būti užsikrėtęs COVID-19. Testavimas, kontaktų atsekimas, izoliavimas ir karantinas

Jei įtariama, kad svečias ar darbe esantis darbuotojas yra užsikrėtęs COVID-19, įstaiga turėtų imtis vietos veiksmų plane nustatytų priemonių ⁽¹⁰⁾.

Asmeniui, kuris, kaip įtariama, užsikrėtęs, turėtų būti nedelsiant nurodyta dėvėti kaukę ir laikytis kosėjimo ir čiaudėjimo etiketo bei rankų higienos. Asmuo, kuris, kaip įtariama, užsikrėtęs, turėtų būti atskirtas nuo kitų asmenų bent per du metrus ir, kai įmanoma, turėtų būti apgyvendintas atskirame kambaryje su individualiu vonios kambariu.

Pagal ES duomenų apsaugos teisės aktus apie įtariamą atvejį turėtų būti pranešama vietos medicinos tarnyboms, kurios patars dėl asmens testavimo, tolesnių veiksmų ir perkėlimo į priežiūros įstaigą (pvz., ligoninę), jei manoma, kad tai būtina, atsižvelgiant į vietos medicininės priežiūros gaires.

Jei įtariamasis atvejis laikomas tikėtiniu arba patvirtintu, apie tai bus pranešama vietos visuomenės sveikatos institucijoms. Jos patars, ar reikia atsekti kontaktus. Kontaktų atsekimo procedūra paprastai pradedama iš karto, kai tik pranešama apie nustatytą tikėtiną ar patvirtintą atvejį. Už ją paprastai atsakingos vietos visuomenės sveikatos institucijos. Turizmo įstaigų bus prašoma bendradarbiauti ir pateikti visą būtiną informaciją apie svečius ar darbuotojus, kurie galėjo turėti kontaktą su susijusiu asmeniu įstaigoje dvi dienas iki ir 14 dienų po simptomų pasireiškimo.

Simptomų turintys darbuotojai turėtų izoliuotis namuose ir kreiptis į gydytoją.

Jeigu asmuo, kuriam įtariamas ar patvirtintas COVID-19, buvo patalpos viduje, ši patalpa turėtų pirmiausia būtų gerai išvėdinta ne trumpiau kaip valandą ir tada kruopščiai išvalyta neutraliu plovikliu; paviršiai turi būti dezinfekuoti naudojant virusus veiksmingai šalinantį dezinfekantą, arba išvalius neutraliu plovikliu po to dezinfekuoti gali būti naudojamas 0,05–0,1 proc. natrio hipochloritas arba etanolio produktai (ne mažiau kaip 70 proc.). Visi tekstilės gaminiai, kurie galėjo būti užteršti (pvz., rankšluosčiai, patalynės, užuolaidos, staltiesės ir t. t.), turėtų būti išplaunami įprastu skalbiniu plovikliu naudojant karšto vandens ciklą (90 °C). Jei dėl medžiagos savybių karšto vandens ciklo naudoti negalima, skalbiant reikėtų naudoti baliklį ar kitus tekstilei dezinfekuoti skirtus skalbimo produktus.

Konkrečios rekomendacijos viešbučiams

Siekiant sumažinti COVID-19 perdavimo tikimybę, rekomenduojama imtis toliau nurodytų priemonių.

1. Administravimas ir valdymas

- a. Konsultuojantis su vietos visuomenės sveikatos institucijomis parengti parengties planą, kuriame būtų nustatytos COVID-19 infekcijos prevencijos ir kontrolės priemonės.
- b. Atidžiai stebėti visuomenės sveikatos institucijų rekomendacijas siekiant užtikrinti informuotumą apie dabartinę padėtį ir infekcijos rizikos darbuotojams ir svečiams vertinimą.
- c. Užtikrinti, kad darbuotojai būtų mokomi, kokia tvarka taikoma dėl visų susijusių infekcijos prevencijos ir kontrolės aspektų, įskaitant įtariamą COVID-19 atvejų valdymą, dezinfekavimą ir valymą bei tinkamą veido kaukių dėvėjimą.
- d. Nustatyti, kiek bet kuriuo metu bendroje erdvėje daugiausia gali būti svečių, kad būtų užtikrintas fizinis atstumas pagal fizinio atstumo užtikrinimo ir masinių susibūrimų gaires. Užtikrinti, kad leidžiamas svečių skaičius atitiktų vietos visuomenės sveikatos rekomendacijas dėl susibūrimų.
- e. Užtikrinti, kad svečiams būtų prieinama informacinė medžiaga apie COVID-19 simptomus, instrukcijas, ką daryti ligos atveju, vietos procedūros ir rankų higienos bei tinkamo veido kaukių dėvėjimo instrukcijas.

⁽¹⁰⁾ Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras (ECDC). *Contact tracing: Public health management of persons, including healthcare workers, having had contact with COVID-19 cases in the European Union - second update* Stockholm: ECDC; 2020 m. [2020 m. balandžio 27 d.]. Paskelbta adresu <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management>

- f. Pakabinti iškabas (pvz., pranešimus ant sienų viešosiose zonose ir kambariuose), kuriomis svečiai būtų informuojami apie tai, kokia tvarka taikoma siekiant kuo labiau sumažinti darbuotojų ir svečių kontaktą.
  - g. Apsvarstyti galimybę atšaukti veiklą uždaroje patalpose, kuriose negalima užtikrinti fizinio atstumo, ypač kai tokia veikla gali būti vykdoma lauke.
2. *Registratūros ir konsjeržo paslaugos*
- a. Užtikrinti, kad būtų alkoholinio rankų dezinfekanto.
  - b. Apsvarstyti tokius sprendimus, kaip galimybė įsiregistruoti ir išsiregistruoti internetu arba savarankiškai, siekiant kuo labiau sumažinti svečių ir darbuotojų kontaktą. Jei registruojamasi savarankiškai naudojant jutiklinį ekraną arba klaviatūrą, užtikrinti, kad tokie prietaisai būtų reguliariai valomi, kad perdavimo rizika būtų kuo mažesnė.
  - c. Užtikrinti fizinį registratūros darbuotojų ir kitų darbuotojų bei svečių atskyrimą, geriausia įrengiant plastikinę ar stiklinę pertvarą.
  - d. Užtikrinti fizinį svečių atskyrimą, pvz., naudojant žymes ant grindų.
3. *Restoranai, pusryčių ir kitos valgomosios patalpos ir barai*
- a. Užtikrinti, kad prie įėjimo būtų galima pasinaudoti alkoholiniu rankų dezinfekantu ir kad būtų ženklai, primenantys apie rankų higieną.
  - b. Kai įmanoma, maistas svečiams turėtų būti patiekiamas tiesiogiai jiems ant stalo, o ne savitarnos švedišrame stale. Jei patiekti maisto tiesiogiai jiems ant stalo neįmanoma, turėtų būti taikomos griežtesnės higienos priemonės ir svečiams primenama įeinant į restoraną, prieš apsitaraujant prie švediško stalo ir po to rankas nusivalyti dezinfekantu.
  - c. Jei maistas patiekiamas savitarnos švedišrame stale, užtikrinti, kad prie jo būtų laikomasi fizinio atstumo.
  - d. Apriboti įstaigoje bet kuriuo metu esančių svečių skaičių, kad būtų užtikrintas fizinis atstumas.
  - e. Vengti eilių, o jei tai neįmanoma, užtikrinti, kad eilėje stovintys asmenys laikytųsi fizinio atstumo, pvz., naudojant ženklus ant grindų.
  - f. Užtikrinti, kad tarp stalų būtų fizinis dviejų metrų atstumas.
  - g. Užtikrinti pakankamą vėdinimą pagal restoranų vėdinimo gaires, atsižvelgiant tiek į oro pasikeitimą per valandą, tiek į oro patekimą iš lauko per valandą.
  - h. Užtikrinti, kad oro kondicionavimo filtrai būtų reguliariai valomi pagal gamintojo instrukcijas.
  - i. Kai vėdinimui naudojamas kondicionuotas oras, kuo labiau sumažinti recirkuliaciją.
  - j. Užtikrinti, kad dažnai liečiami paviršiai būtų reguliariai valomi įprastais plovikliais.
4. *Sporto salės*
- a. Užtikrinti, kad būtų alkoholinio rankų dezinfekanto.
  - b. Užtikrinti, kad įranga, visų pirma liečiami paviršiai (pavyzdžiui, rankenos), būtų nuvaloma tinkamomis valymo priemonėmis kaskart ja svečiui pasinaudojus.
  - c. Užtikrinti fizinį asmenų atskyrimą.
  - d. Apriboti įėjimą, kad būtų užtikrintas fizinis atstumas.
  - e. Raginti svečius nesinaudoti persirengimo kabinomis ir persirengti savo kambariuose.
5. *Sveikatingumo procedūros ir vidaus baseinai*
- a. Užtikrinti, kad būtų alkoholinio rankų dezinfekanto ir būtų galima nusiplauti rankas.
  - b. Kadangi naudojantis sveikatingumo procedūromis fizinio kontakto išvengti negalima ir negalima užtikrinti procedūrą atliekančio asmens ir kliento fizinio atskyrimo, rekomenduojama, kad procedūrą atliekantis asmuo ir klientas dėvėtų veido kaukes.

- c. Prieš kiekvieną procedūrą ir po jos rekomenduojama rankas nusivalyti dezinfekantu arba nusiplauti.
  - d. Užtikrinti, kad šios patalpos būtų reguliariai prižiūrimos ir kad būtų išvaloma visa aplinka.
6. *Lauko infrastruktūra (lauko baseinai, paplūdimiai, žaidimų aikštelės)*
- a. Užtikrinti, kad būtų alkoholinio rankų dezinfekanto ir būtų galima nusiplauti rankas.
  - b. Užtikrinti, kad tarp stalų, paplūdimio gultų komplektų, įvairia veikla užsiimančių svečių ir baseine būtų fizinis dviejų metrų atstumas.
  - c. Tame pačiame kambaryje apsistoję svečiai gali sėdėti prie vieno stalo, naudotis vienu paplūdimio gultų komplektu ir t. t.
  - d. Užtikrinti, kad šie objektai būtų reguliariai prižiūrimi ir kad būtų išvaloma visa aplinka.
7. *Vaikų vidaus laisvalaikio zonos (pvz., viešbučio darželiai)*
- a. Kadangi fizinio kontakto negalima išvengti ir negalima užtikrinti fizinio atstumo, reikėtų apsvarstyti, ar tokie objektai turėtų toliau veikti.
- Jei jie veikia:
- b. Reikėtų apsvarstyti galimybę, kad vaikus prižiūrintys darbuotojai dėvėtų veido kaukes.
  - c. Užtikrinti, kad būtų alkoholinio rankų dezinfekanto ir būtų galima nusiplauti rankas.
  - d. Apriboti bet kuriuo metu zonose esančių vaikų skaičių.
  - e. Užtikrinti, kad dažnai liečiami paviršiai, žaislai ir prietaisai būtų reguliariai valomi įprastais plovikliais.
8. *Konferencijų ir posėdžių salės*
- a. Konferencijų ir posėdžių organizatoriai turėtų vadovautis vietos gairėmis dėl leidžiamo dalyvių skaičiaus.
  - b. Užtikrinti, kad būtų rankų dezinfekanto ir būtų galima nusiplauti rankas.
  - c. Užtikrinti, kad dalyviai laikytųsi fizinio atstumo pagal ECDC gaires.
9. *Tualetai*
- a. Užtikrinti, kad visada būtų muilo ir vandens, taip pat vienkartinį popierinių rankšluosčių arba automatinių džiovintuvų rankoms nusausinti.
10. *Liftai*
- a. Siekiant užtikrinti fizinį atstumą rekomenduojama, kad skirtinguose kambariuose apsistoję asmenys, kiek įmanoma, vienu metu nesinaudotų liftu. Liftai turėtų būti pirmiausia skirti naudotis fizinę negalią turintiems asmenims ir asmenims su bagažu.
  - b. Jei įmanoma ir praktiška, skatinti lipti laiptais (pvz., žemuose pastatuose).
  - c. Užtikrinti, kad dažnai liečiami paviršiai (lifto mygtukai ir turėklai) būtų reguliariai valomi.
  - d. Užtikrinti, kad liftai būtų tinkamai vėdinami pagal gamintojo instrukcijas ir pastato taisykles.
11. *Pažeidžiami svečiai*
- a. Pažeidžiami svečiai turėtų būti raginami nedalyvauti veikloje, kai negalima visą laiką užtikrinti fizinio atstumo, ypač kai tokia veikla vyksta uždaroje patalpose. Jie taip pat turėtų kruopščiai laikytis fizinio atstumo ir rankų higienos. Siekiant dar labiau apsaugoti pažeidžiamus svečius, turėtų būti apsvarstyta galimybė tiekti maistą į kambarį.
12. *Vietos renginiai*
- a. Apsvarstykite galimybę atšaukti didelius renginius (pvz., koncertus) ir visada atidžiai sekite nacionalines ir vietos visuomenės sveikatos rekomendacijas dėl leidžiamo dalyvių skaičiaus.

Dokumentai, kuriuose pateikiama papildomos informacijos

1. *Infection prevention and control during health care when COVID-19 is suspected:interim guidance.* Ženeva: Pasaulio sveikatos organizacija; 2020 m.
[https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-\(ncov\)-infection-is-suspected-20200125](https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-(ncov)-infection-is-suspected-20200125)
  2. *Water, sanitation, hygiene and waste management for COVID-19:Interim guidance.* <https://www.who.int/publications-detail/water-sanitation-hygiene-and-waste-management-for-covid-19>
  3. *Global surveillance for COVID-19 caused by human infection with COVID-19 virus:interim guidance.* Ženeva: Pasaulio sveikatos organizacija; 2020 m. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/surveillance-and-case-definitions>
  4. *Considerations for quarantine of individuals in the context of containment for coronavirus disease (COVID-19):interim guidance.* Ženeva: Pasaulio sveikatos organizacija; 2020 m. [https://www.who.int/publications-detail/considerations-for-quarantine-of-individuals-in-the-context-of-containment-for-coronavirus-disease-\(covid-19\)](https://www.who.int/publications-detail/considerations-for-quarantine-of-individuals-in-the-context-of-containment-for-coronavirus-disease-(covid-19))
-